

Finansdepartementet

fi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.ofa.k.remissor@regeringskansliet.se

**Remissvar från Arvidsjaur kommun - Betänkande Nätt och jämnt
– likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn (SOU 2024:50)
dnr FI2024/01521**

Arvidsjaur kommun besvarar remissen ”Nätt och Jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn” enligt nedanstående:

Sammanfattning:

”Arvidsjaur kommun avstyrker i huvudsak förslagen av ändringar i det kommunalekonomiska utjämningsystemet. Förslagen tar i viss mån hänsyn till skillnader i förutsättningar i olika kommuner i landet, men inte i den utsträckning att den ökar möjligheterna att genomföra det kommunala uppdraget för kommuner med liten, åldrande och krympande befolkning. Arvidsjaur kommun vill peka på några områden där vi menar att förslagen inte når ända fram:

Komponenten för befolkningsminskning i kostnadsutjämningsen föreslås ändras från att mäta över en rullande 10-årsperiod till att mäta över en rullande 5-års-period vilket vi menar är för kort tid då vi under lång tid sett och hanterat befolkningsminskningar och menar att dessa, i just små kommuner som sett befolkningsminskningar under lång tid, inte är lätta att anpassa bort just på grund av verksamhetsenheternas litenhet. Att administrationskostnadsmodellen dessutom förändras från att ta hänsyn till gleshet till att fokusera på litenhet slår hårt på kommunens förutsättningar och vi menar att den kraftiga minskningen borde vara föremål för ett införanbidrag.

I LSS-utjämningsen föreslås en ”ventil” där vi antar att särskilt små kommuner ska kunna söka tillbaka pengar i särskild ordning för personer med särskilt stora vårdbehov med argumentet att vid just såna tillfällen är bakgrundsstatistiken inte fullt ut tillämplig – några extra personer med särskilt stora vårdbehov kan innebära väsentliga kostnadshöjningar som inte ryms i den ordinarie budgeten.

Här vill vi säga två saker – det är ett bra förslag att på något sätt ta hand om slumpmässiga men ändå väsentliga kostnadsökningar men administrationen för att söka extrastöd får inte på något sätt bli betungande eller personberoende för att lösa ut kommunens ekonomiska behov och samma förslag borde finnas inom individ- och familjeomsorgen. Precis lika kostnadsdrivande som tunga LSS-ärenden är individärenden inom SOL, LVU och LVM. Därav borde samma ”ventil” för små kommuner finnas inom dessa lagstiftningar.

Allmänna synpunkter

Utjämningskommittén har granskat systemet för kommunalekonomisk och LSS-utjämning samt föreslagit förändringar. Arvidsjaurs kommun stödjer fullt ut principen om likvärdig välfärd för alla, oavsett skillnader i skattekraft, folkmängd eller socioekonomiska faktorer som utbildningsnivå och inkomst bland befolkningen. De strukturella skillnaderna mellan kommuner leder till att ekonomiska förutsättningar är olika på både intäkts- och kostnadssidan. Därför bör utjämningsystemet säkerställa att alla kommuner har möjlighet att erbjuda välfärdstjänster på likvärdig nivå. De föreslagna förändringarna får negativa konsekvenser för Arvidsjaurs kommun som är en liten och glest befolkad kommun med en åldrande befolkning.

Riktade statsbidrag (kap 4)

Utredningen påpekar att riktade statsbidrag har ökat kraftigt i antal och omfattning utan att nödvändigtvis svara mot lokalt identifierade behov. Vidare skapar de riktade statsbidragen en oförutsägbarhet som medför ökad administration och försvårar långsiktig planering. Därför föreslås att riktade statsbidrag i huvudsak ska vara generella, med undantag för extraordinära situationer eller samsyn med kommunsektorn (kap. 4.2.4).

Arvidsjaurs kommun stödjer denna del av utredningen då vi ser behov av att övergå till mer generella statsbidrag som kan anpassas efter lokala behov för att förbättra kommunernas planeringsförutsättningar. En sådan utveckling skulle minska administrativa hinder och ansökningsprocesser, något tidigare utredning om försöksverksamheter för små kommuner har påtalat.

En generalisering av riktade statsbidrag skulle stärka kommunernas förmåga att uppfylla sina välfärdsåtaganden och utveckla sin kapacitet, särskilt i regioner som Norrbotten där många kommuner är befolkningsmässigt små men stora till ytan. En förbättrad planeringsförmåga är avgörande för att möta utmaningarna med att tillhandahålla välfärdstjänster både i Norrbotten och hela landet. Lokalt anpassade prioriteringar ökar möjligheten för kommunerna att nyttja de mest lämpliga lösningarna för deras specifika behov. Arvidsjaurs kommun instämmer även med Utjämningskommittén om att en ökad generalisering av statsbidrag kan bidra till en omfördelningseffekt genom att minska skillnader i användning som beror på kommunernas varierande administrativa kapaciteter (se kap. 4.5.2)

Marcus Lundberg

Kommunstyrelsens ordförande